

nu eenmaal voor deze ure een algemeene beschouwing vraagt, en eindelijk, omdat diezelfde mos eischt een programma van werkzaamheid. Voor mij zal dat bestaan hierin, dat ik U met een paar houtskoolstrepen schets het ontstaan van den toestand waarin we thans zijn, daarna hoe onze tijd zich stelt tegenover de wetenschap van het privaatrecht, om u eindelijk aan te wijzen op wat standpunt ik mij plaats voor de verdere ontwikkeling dier wetenschap. Daartoe bepaal ik mij; alle vooruitloopen op gevolgtrekkingen in deze ure zou eenvoudig gemis aan ernst verraden; slechts na jarenlange studie zal over de vrucht kunnen worden geoordeeld. Thans heb ik niet meer te doen dan U aan te wijzen de beginselen, die mij bij mijn werkzaamheden zullen leiden. Dat ik daarbij verder alleen den wetenschappelijken kant van mijn taak bespreek, is niet, om dat ik de paedagogische helft geringer schat, maar omdat ik haar als zoo van zelf sprekend vooropstel, dat deze verder te accentueeren eenvoudig zou zijn uilen naar Athene dragen.

Sinds in de eerste helft der zesde eeuw achtereenvolgens de verschillende deelen van het corpus juris waren samengevoegd tot een geheel en als zoodanig kracht van wet hadden gekregen, volgden eeuwen van betrekkelijke rust. Wel brachten de nieuw geconstitueerde wetboeken, zooals dit altoos het geval is, de pennen der juristen in beweging, maar het was dan toch niet veel meer dan vertalen in het Grieksch en excerpten maken, wat men deed; een zoo aan diepere studie gespeende arbeid, dat ze ten slotte verliep in een proeve om de nieuwe rechtsbronnen te berijmen. In het Grieksche Keizerrijk was het Justinianeïsch recht na een paar half mislukte verjongingspogingen, de zoogenaamde Basilica (\pm 900) en de Hexabiblos (\pm 1215), den dood gestorven. In West-